

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/83/2020
Identifikačné číslo spisu: 6716205565
Dátum vydania rozhodnutia: 29.09.2021
Meno a priezvisko: Mgr. Renáta Gavalcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:6716205565.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu J. Q., bývajúceho v E., zastúpeného JUDr. Petrom Harakálym, advokátom, so sídlom Košiciach, Mlynská 28, proti žalovanému Sociálna poisťovňa, so sídlom v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8, IČO: 3 0 807 484, o zvýšenie náhrady z a sťaženie spoločenského uplatnenia, vedenom na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 15C/106/2016, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 10. decembra 2019 sp. zn. 14Co/159/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Zvolen (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“ a „okresný súd“) rozsudkom z 9. apríla 2019 č. k. 15C/106/2016-183 konanie o zapltenie zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 8.899,20 Eur zastavil (výrok I.). V prevyšujúcej časti súd žalobu zamietol (výrok II.). O trovách konania rozhodol tak, že žalovaný nemá nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi (výrok III.). Súd prvej inštancie rozhodoval o žalobe žalobcu, ktorou si uplatnil zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sumu vo výške 14.832 Eur. Z dôvodu čiastočného späťvzatia žaloby žalobcom súd konanie o zapltenie zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 8.899,20 Eur zastavil postupom v zmysle § 145 ods. 2 CSP. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na to, že žalobca si v konaní uplatňuje nárok na zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia v zmysle ustanovenia § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z., v zmysle ktorého zákonného ustanovenia v prípadoch hodných osobitného zreteľa, akým je uznanie invalidity, môže súd náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia zvýšiť. To znamená, že musí existovať určitá náhrada, o ktorej súd následne rozhoduje v zmysle ustanovenia § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. Predpokladom zvýšenia tejto náhrady je existencia samotného základu nároku, to znamená priznanie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. V konaní, tak ako je to vyššie konštatované, však takýto nárok na náhradu sťaženia spoločenského uplatnenia priznaný nebol. Pred podaním žaloby na súd, na základe podania žalobcu,

rozhodoval žalovaný ako oprávnený orgán o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia, a to na základe podania z 2. marca 2016. V tomto konaní bolo vydané rozhodnutie o zastavení konania č. 8787-105/2016-ZV z 15. apríla 2016, ktoré nadobudlo právoplatnosť 24. mája 2016. Následne, po postúpení veci žalovanému na rozhodnutie o nároku na priznanie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, rozhodnutím č. 199-141/2018-ZV z 30. augusta 2018 Sociálna poisťovňa - žalovaný rozhodol, že žalobca nemá nárok na ďalšiu náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia. Ani proti jednému z týchto rozhodnutí, kde sa malo rozhodnúť o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia, t. j. o základe, ktorý by mohol byť zvýšený, nepodal žalobca opravný prostriedok. Vzhľadom k týmto skutočnostiam mal súd prvej inštancie za to, že nie je preukázaná existencia samotného základu nároku, ktorý by mal súd v zmysle ustanovenia § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. zvyšovať. Bolo totiž nepochybné, že zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sa žalobca domáha v dôsledku amputácie pravého predkolenia, ktoré podstúpil v apríli 2014. Podľa názoru žalobcu by malo byť premlčanie posudzované podľa špeciálnych ustanovení Zákona o sociálnom poistení § 114 a nie podľa všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka § 106. Súd prvej inštancie v tejto súvislosti poukázal na to, že ustanovenie § 114 zák. č. 461/2003 Z. z. hovorí o premlčaní na výplatu úrazovej dávky. Žalobca si však v konaní neuplatňuje úrazovú dávku, ale zvýšenie nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa ustanovenia § 5 ods. 5 zák. č. 437/2004 Z. z., ktoré nie je úrazovou dávkou, a o ktorom nemá oprávnenie rozhodovať Sociálna poisťovňa, ale súd. Z tohto dôvodu nie je možné na tento nárok vzťahovať ustanovenia Zákona o sociálnom poistení a teda § 114 zák. č. 461/2003 Z. z. Správne žalovaný poukázal na ustanovenia Občianskeho zákonníka, konkrétne § 106 ods. 1 a namietal premlčanie nároku s tým, že podľa tohto zákonného ustanovenia sa právo na náhradu škody premlčí za dva roky, keď sa poškodený dozvie o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá. Vzhľadom na dátumy právoplatnosti jednotlivých rozhodnutí o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia a podanej žaloby, prípadne dohody o sťažení spoločenského uplatnenia, ktorá bola v zmysle rozhodnutí podaná u žalovaného žalobcom 2. marca 2016, právo na náhradu škody žalobcu je premlčané. Nárok na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia mal byť uplatnený v lehote dvoch rokov odkedy sa žalobca o škode dozvedel, t. j. v lehote dvoch rokov od právoplatne priznanej náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa právoplatnosti jednotlivých rozhodnutí. Posledné právoplatné rozhodnutie o priznaní náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia bolo 21. augusta 2013, teda posledný deň lehoty na uplatnenie zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia uplynul 21. augusta 2015. Žalobca si uplatnil u žalovaného nároky 2. marca 2016 a na súde 6. mája 2016. To znamená, že si ich uplatnil po zákonnej dvojročnej premlčacej lehote. Toto konštatovanie však nič nemení na tom, že samotný základ nároku nie je preukázaný, nakoľko v danej veci súd prvej inštancie posudzoval zvýšenie nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia. Z týchto dôvodov mal za to, že nárok bol podaný nedôvodne, a preto žalobu v celom rozsahu zamietol.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj ako „odvolací súd“ a „krajský súd“) rozsudkom z 10. decembra 2019 sp. zn. 14Co/159/2019 napadnutý rozsudok potvrdil a žalovanému nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd konštatoval, že zo žaloby žalobcu vyplýva, že žalobca sa domáhal zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia celkovo na základe štyroch lekárskeho posudkov, pričom spolu za lekárske posudky 1 až 3 bolo sťaženie spoločenského uplatnenia vyčíslené počtom bodov 900, v 4. lekárskom posudku počtom bodov 1300, avšak vzhľadom na maximálne bodové hodnotenie straty jednej končatiny v rozsahu 1800 bodov sa pôvodne domáhal zvýšenia SSU vo výške 1.483 Eur, čo predstavuje 50 % zvýšenie z počtu bodov 1800 pri hodnote bodu 16,48 Eur. Odvolací súd v tomto smere poukazuje na to, že pôvodne podanou žalobou sa žalobca domáhal nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia, pričom práve pri tomto nároku špecifikoval jednotlivé nároky s prihliadnutím na podané posudky za sťaženie spoločenského uplatnenia, ako aj rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ktorými rozhodovala o uplatnenom nároku na základe toho-ktorého posudku, pričom sa jedná o rozhodnutia žalovaného č. 1109044415 z 12. januára 2010, na základe ktorého žalobcovi bola priznaná náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 8.908 Eur, na základe rozhodnutia č. 242-14/2011-ZV z 27. septembra 2011, ktorým rozhodnutím bola priznaná náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 923 Eur a na základe rozhodnutia č. 204-63/2013-ZV z 13. augusta 2013 bola priznaná žalobcovi náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 692 bodov, pričom súčet bodov vo všetkých troch rozhodnutiach s prihliadnutím na hodnotenie vo vypracovaných

a predložených posudkoch o sťažení spoločenského uplatňovania v súčte predstavoval 900 bodov. V žalobe žalobca poukazoval aj na vystavený lekárske posudok o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia po vykonanej amputácii nohy v pravom predkolení, pričom v lekárskom posudku bola strata dolnej končatiny v predkolení ohodnotená 650 bodmi s následným zvýšením bodového hodnotenia na dvojnásobok na celkový počet 1300 bodov. Žalobca však uplatňoval sťaženie spoločenského uplatnenia len z počtu bodov 900 s prihliadnutím na maximálny rozsah bodového hodnotenia straty jednej končatiny v rozsahu 1800 bodov. Vo vzťahu k zvýšeniu náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sa domáhal na základe hore uvádzaných štyroch lekárskech posudkov za 1800 bodov. Pričom následne na pojednávaní dňa 26. februára 2019 vzal žalobu čiastočne o zaplatenie 8.899,20 Eur späť, žiadal priznať zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 5.932,80 Eur z počtu bodov 900, 1 bod po 16,48 Eur pri hodnote 50 %-ného zvýšenia táto čiastka predstavuje sumu 7.416 Eur. S prihliadnutím na uznané spoluzavinenie žalobcu, ktoré predstavuje čiastku 1.483,20 Eur sa domáhal zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 5.932,80 Eur. Nešpecifikoval, či zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sa domáha na základe prvého, druhého, tretieho alebo štvrtého posudku. Z týchto dôvodov preto súd prvej inštancie správne vyhodnocoval osobitne základ uplatneného nároku a danosť základu uplatneného nároku, ako aj sa zaoberal otázkou premlčania nároku vzhľadom na vznesenú námietku premlčania zo strany žalovaného. Žalobcovi bolo sťaženie spoločenského uplatnenia rozhodnutiami žalovaného priznané na základe prvých troch posudkov týkajúcich sa ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia, a to konkrétne rozhodnutiami, ktoré nadobudli právoplatnosť a vykonateľnosť 19. januára 2010, 15. októbra 2011 a 21. augusta 2013. Práve vo vzťahu k týmto rozhodnutiam v prípade uplatnenia nároku na zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia v zmysle § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. bola vznesená námietka premlčania žalovaným, pričom podľa názoru odvolacieho súdu súd prvej inštancie správne aplikoval na posúdenie premlčania ustanovenie § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka a dospel k právnomu záveru, že vzhľadom na dátumy právoplatnosti jednotlivých rozhodnutí o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia s prihliadnutím na dátum podania žaloby, prípadne dohodou o sťažení spoločenského uplatnenia, ktorá bola v zmysle rozhodnutí podaná u žalovaného žalobcom 2. marca 2016, právo na náhradu škody žalobcu je premlčané. Odvolací súd teda k odvolacej námietke vo vzťahu k nesprávnemu právnomu posúdeniu premlčania, keď podľa názoru žalobcu súd prvej inštancie nesprávne aplikoval ustanovenie § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka, keď podľa názoru žalobcu mal aplikovať ustanovenie § 114 zák. č. 461/2003 Z. z., uvádza, že túto námietku žalobcu odvolací súd nepovažuje za dôvodnú, v plnom rozsahu sa pridriava právneho posúdenia vykonaného súdom prvej inštancie uvedeného v odôvodnení rozhodnutia v bode 14.3., pričom odvolací súd zároveň zdôrazňuje, že ustanovenie § 114 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. upravuje otázku premlčania nároku na výplatu dávky. Z týchto dôvodov preto posúdenie uplatneného nároku, ktorým sa žalobca domáhal zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia na základe rozhodnutí Sociálnej poisťovne právoplatných a vykonateľných 19. januára 2010, 05. októbra 2011 a 21. augusta 2013 z dôvodu uplynutia premlčacej doby v zmysle § 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka, súd prvej inštancie posúdil právne správne ako nárok premlčaný a s prihliadnutím na vznesenú námietku premlčania zo strany žalovaného nemohol žalobcovi priznať z tohto titulu zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia. Keďže, tak ako už odvolací súd zvýraznil, v konaní nebolo jednoznačne špecifikované v rámci konania pred súdom prvej inštancie, či sa žalobca nedomáha aj zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia na základe lekárskeho posudku, ktorým bolo ohodnotený jeho sťaženie spoločenského uplatnenia počtom bodov 1300 (štvrtý lekárske posudok), správne sa súd prvej inštancie zaoberal aj otázkou oprávnenosti základu nároku. V konaní bolo nepochybne preukázané, že na základe štvrtého lekárskeho posudku, Sociálna poisťovňa nepriznala žalobcovi sťaženie spoločenského uplatnenia, pričom toto rozhodnutie bolo právoplatné a vykonateľné 26. januára 2015 a o ďalšom uplatnenom nároku na základe žiadosti žalobcu doručenej Sociálnej poisťovni 2. marca 2016 Sociálna poisťovňa rozhodla 15. apríla 2016 tak, že konanie zastavila, toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť 24. mája 2016. Vo vzťahu k týmto nárokom uplatneným žalobcom u Sociálnej poisťovne, čo sa týka sťaženia spoločenského uplatnenia, nebol daný základ nároku, keďže Sociálnou poisťovňou v týchto dvoch prípadoch žalobcovi nebolo priznané sťaženie spoločenského uplatnenia, súd prvej inštancie preto správne pri aplikácii ustanovenia § 5 ods. 5 zák. č. 437/2004 Z. z. dospel k záveru, že predpokladom zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia je existencia samotného základu nároku, to znamená priznanie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, keďže vo vzťahu k ostatným dvom

uplatneným nárokom žalobcu u Sociálnej poisťovne nebolo vyhovené, keď rozhodnutím Sociálnej poisťovne právoplatným a vykonateľným 26. januára 2015 bol uplatnený nárok na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia zamietnutý v celom rozsahu a rozhodnutím právoplatným a vykonateľným dňa 24. mája 2016 konanie vo veci žiadosti žalobcu, ktorým sa domáhal priznania náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, bolo zastavené. Vzhľadom už na hore uvedené preto odvolací súd preskúmaním veci dospel k názoru, že rozsudok súdu prvej inštancie je vecne správny, preto ho postupom v zmysle § 387 ods. 1 a 2 CSP z dôvodu vecnej správnosti potvrdil. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 369 ods. 1 CSP aplikujúc ustanovenie § 255 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1 CSP. Žalovaný bol v odvolacom konaní úspešnou stranou sporu, keďže v súvislosti s odvolaním žalovanému trovy konania nevznikli. Odvolací súd rozhodol tak, že žalovaný nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj ako „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Žalobca uviedol, že za sporné právne otázky, od ktorých záviselo právne posúdenie veci krajským súdom, a ktoré krajský súd posúdil nesprávne sú: 1) „či je možné v rámci rozhodovania o zvýšení náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia (ďalej len „zákon č. 437/2004 Z. z.“) prihliadať aj na poškodenie zdravia, za ktoré už poškodenému napriek jeho ohodnoteniu v lekárskom posudku nebola osobitne poskytnutá náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia v dôsledku uplatnenia limitu plnenia za anatomickú stratu končatiny podľa § 9 ods. 7 a § 10 ods. 8 zákona č. 437/2004 Z. z.“; Pritom by sa v takom prípade pri zvýšení náhrady vychádzalo zo sumy náhrady, ktorá bola poškodenému poskytnutá v rámci uvedeného zákonom stanoveného limitu, a ktorá by bola týmto považovaná aj za náhradu poskytnutú za neskoršie poškodenie zdravia hodnotené nad uvedený limit; 2) „či je možné v rámci rozhodovania o zvýšení náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. ako na dôvod hodný osobitného zreteľa prihliadnúť aj na skutočnosť, že u poškodeného bolo hodnotené ďalšie sťaženie spoločenského uplatnenia, za ktoré mu nebola poskytnutá náhrada len v dôsledku uplatnenia limitu plnenia za anatomickú stratu končatiny podľa § 9 ods. 7 a § 10 ods. 8 zákona č. 437/2004 Z. z.“; 3) „či je možné nárok na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. v prípade poškodeného pri pracovnom úraze považovať za úrazovú dávku v zmysle § 13 ods. 3 písm. h/ a § 99 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“), a v nadväznosti na to platí inštitút premlčania tohto nároku právna úprava v § 114 zákona č. 461/2003 Z. z.“; K prvej spornej právnej otázke uviedol, že doteraz priznaná náhrada je aj náhradou za tento následok a tento následok spočívajúci v strate končatiny v predkolení bol už odškodnený v doteraz priznanej náhrade za bodové hodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia v rozsahu 900 bodov. Nemožno následok straty končatiny u žalobcu umelo vytrhnúť z kontinuity vývoja zdravotného stavu žalobcu po úraze. Žalobca si teda uplatňoval nárok na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia z doteraz priznanej náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia za 900 bodov, ktorá predstavuje náhradu za následky žalobcu po pracovnom úraze v celom ich komplexe kontinuálneho vývoja, vrátane následku straty končatiny v pravom predkolení. Postup krajského súdu a predtým aj okresného súdu, ktorý byrokratickým spôsobom diferencoval a separátne hodnotil jednotlivé posudky o sťaženi spoločenského uplatnenia, na základe ktorých žalovaný poskytol či odmietol poskytnúť plnenie náhrady, je prehnane formalistický. Nie je možné od žalobcu požadovať, aby presne povedal, z ktorého lekárskeho posudku požaduje zvýšenie náhrady, pretože tento požaduje zvýšenie náhrady, ktorá mu bola doteraz žalovaným poskytnutá na základe okolností, ktoré komplexne charakterizujú jeho celkové poškodenie zdravia po predmetnom pracovnom úraze. Nie je preto v rozpore so žiadnym právnym predpisom a považuje za správne, aby súd v rámci rozhodovania o zvýšení náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 5 ods. 5 zák. č. 437/2004 Z. z. prihliadal okrem iného, čo do dôvodov aj na poškodenie zdravia, za ktoré už poškodenému napriek jeho ohodnoteniu v lekárskom posudku nebola osobitne poskytnutá náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia, v dôsledku uplatnenia limitu plnenia za anatomickú stratu končatiny podľa § 9 ods. 7 a § 10 ods. 8 zák. č. 437/2004 Z. z. K druhej spornej otázke dovolateľ uviedol, že ustanovenie § 5 ods. 5 zák. č. 437/2004 Z. z. osobitne nestanovuje výpočet prípadov, ktoré môžu byť v zmysle tohto ustanovenia považované za dôvod hodný osobitného zreteľa. Je možné len konštatovať, že

postup v zmysle § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. je dôvodný v prípade, ak ani náhradu poskytnutú na základe bodového hodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia nemožno považovať za dostatočnú, primeranú a spravodlivú s prihliadnutím ku všetkým okolnostiam prípadu. Dovolateľ je toho názoru, že je v súlade s takouto interpretáciou predmetného ustanovenia, aby bola za dôvod hodný osobitného zreteľa považovaná aj skutočnosť, keď poškodenému nebola priznaná vyššia základná náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia stanovená podľa počtu bodov len v dôsledku zákonného limitu upraveného v § 9 ods. 7 v spojení s § 10 ods. 8 zákona č. 434/2004 Z. z. Uvedený dôvod by sa vzťahoval aj na prípad žalobcu. Dovolateľ k tretej spornej otázke uviedol, že posúdenie charakteru nároku na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v prípade poškodeného pri pracovnom úraze, či sa jedná o úrazovú dávku alebo nie, nezávisí od procesných kritérií a od toho, aký orgán o priznaní tohto nároku rozhoduje. Je potrebné dať odpoveď na otázku, či zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. predstavuje nejaký osobitný nárok, alebo je súčasťou samotnej náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. Podľa dovolateľa je zrejmé, že súd nepriznáva nový druh náhrady či nároku, len zväčšuje rozsah doteraz určenej a vypočítanej náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. Čo sa týka § 114 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z., v zmysle tejto právnej úpravy sa nepremlčí nárok na dávku ako taký, ale premlčí sa len nárok na výplatu dávky. Nárok na výplatu dávky vzniká totiž až vtedy, keď je tento nárok na výplatu priznaný právoplatným rozhodnutím príslušného orgánu (Sociálnej poisťovne, resp. ako v danom prípade rozhodnutím súdu na základe právomoci zverenej mu ustanovením § 5 ods. 5 zák. č. 437/2004 Z. z.). Až takýmto rozhodnutím totiž poškodenému vzniká nárok na samotné vyplatenie dávky a len takto priznaný nárok na výplatu dávky sa môže v zmysle § 114 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. premlčať. Žalobcovi doteraz nebol nárok na výplatu zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia ako úrazovej dávky priznaný právoplatným rozhodnutím príslušného orgánu. Nárok na výplatu tejto dávky teda žalobcovi ešte nevznikol, a preto sa tento nárok na výplatu konkrétnej dávky nemohol premlčať. Dovolateľ navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti zmenil tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 5.932,80 Eur do troch dní od právoplatnosti súdneho rozhodnutia; žalobca má voči žalovanému nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie v rozsahu 100 %; žalobca má voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %; žalobca má voči žalovanému právo na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

4. Žalovaný vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu považuje za vecne aj právne správny a právne otázky za vyriešené. Preto žiada dovolanie odmietnuť, alternatívne zamietnuť ako nedôvodné.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

6. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

7. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania v CSP nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad. Narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím) musí byť vyvážené sprisnenými podmienkami prípustnosti dovolania - to platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch.

9. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by dovolací súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (porovnaj sp. zn. II. ÚS 172/03).

10. V uvedenom prípade vyvodzoval dovolateľ prípustnosť dovolania vo veci samej z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

11. Podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

12. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

13. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

14. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku), ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní, a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Pre posúdenie, či ide o právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie v o veci samej, a pre posúdenie prípustnosti dovolania nie je rozhodujúci subjektívny názor strany sporu, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca, ale významný je výlučne záver dovolacieho súdu rozhodujúceho o jej dovolaní.

15. Naostatok treba uviesť, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je relevantná len otázka, ktorá kumulatívne vykazuje všetky vyššie uvedené znaky. Ak z týchto znakov chýba čo i len jeden, nemôže byť dovolanie procesne prípustné.

16. Dovolateľ v dovolaní ako prvú právnu otázku uviedol: „či je možné v rámci rozhodovania o zvýšení náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 5 ods. 5 zák. č. 437/2004 Z. z. prihliadať aj na poškodenie zdravia, za ktoré už poškodenému napriek jeho ohodnoteniu v lekárskom posudku nebola osobitne poskytnutá náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia v dôsledku uplatnenia limitu plnenia za anatomickú stratu končatiny podľa § 9 ods. 7 a § 10 ods. 8 zákona č. 437/2004 Z. z.“ a s ňou súvisiacu druhú právnu otázku „či je možné v rámci rozhodovania o zvýšení náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 5 ods. 5 zák. č. 437/2004 Z. z. ako na dôvod hodný osobitného zreteľa prihliadnúť aj na skutočnosť, že u poškodeného bolo hodnotené ďalšie sťaženie spoločenského

uplatnenia, za ktoré mu nebola poskytnutá náhrada len v dôsledku uplatnenia limitu plnenia za anatomickú stratu končatiny podľa § 9 ods. 7 a § 10 ods. 8 zákona č. 437/2004 Z. z.?”

17. Dovolací súd sa preto najskôr zaoberal tým, či sú splnené tieto predpoklady prípustnosti dovolania, a to najmä z hľadiska, či v prípade dovolateľom nastolených právnych otázok, ide o také právne otázky, od vyriešenia ktorých záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu.

18. V danom prípade dovolateľom obe vymedzené právne otázky („či je možné v rámci rozhodovania o zvýšení náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 5 ods. 5 zák. č. 437/2004 Z. z. prihliadať aj na poškodenie zdravia, za ktoré už poškodenému napriek jeho ohodnoteniu v lekárskom posudku nebola osobitne poskytnutá náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia v dôsledku uplatnenia limitu plnenia za anatomickú stratu končatiny podľa § 9 ods. 7 a § 10 ods. 8 zákona č. 437/2004 Z. z.“ a „či je možné pri rozhodovaní podľa § 5 ods. 5 zák. č. 437/2004 Z. z. ako na dôvod hodný osobitného zreteľa prihliadnúť aj na skutočnosť, že u poškodeného bolo hodnotené ďalšie sťaženie spoločenského uplatnenia, za ktoré mu nebola poskytnutá náhrada len v dôsledku uplatnenia limitu plnenia za anatomickú stratu končatiny podľa § 9 ods. 7 a § 10 ods. 8 zákona č. 437/2004 Z. z.“) nie sú otázkami, od ktorých by záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a mali podstatný vplyv na výsledné rozhodnutie. Dovolateľom zadefinované právne otázky by mohli mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP iba vtedy, ak by výsledok ich riešenia (posúdenia a vyhodnotenia) odvolacím súdom predstavoval podstatný dôvod, pre ktorý nebolo jeho žalobe v celom rozsahu vyhovené. V preskúmvanej veci tomu však tak nie je.

19. Vychádzajúc z obsahu spisu a z obsahu rozhodnutí súdov nižších inštancií bolo zdôraznené, že žalobca neunesol dôkazné bremeno. Odvolací súd v zhode so súdom prvej inštancie dôvodil, že v konaní bolo nepochybne preukázané, že na základe štvrtého lekárskeho posudku Sociálna poisťovňa nepriznala žalobcovi sťaženie spoločenského uplatnenia, pričom toto rozhodnutie bolo právoplatné a vykonateľné 26. januára 2015 a o ďalšom uplatnenom nároku na základe žiadosti žalobcu doručenej Sociálnej poisťovni 2. marca 2016, Sociálna poisťovňa rozhodla 15. apríla 2016 tak, že konanie zastavila. Súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd uviedli, že nebol daný základ nároku, keďže Sociálnou poisťovňou v týchto dvoch prípadoch žalobcovi nebolo priznané sťaženie spoločenského uplatnenia, o ktorom súd následne rozhoduje v zmysle ustanovenia § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. Keďže samotný základ nároku nebol žalobcom v konaní preukázaný, nebol daný ani dôvod na postup súdu podľa ustanovenia § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. Z týchto dôvodov bol žalobný nárok podľa súdov nižších inštancií podaný nedôvodne, a preto bola žaloba zamietnutá. V danom prípade dovolací súd po preskúmaní veci zistil, že dovolateľom vymedzené prvé dve právne otázky týkajúce sa aplikácie ustanovenia § 5 ods. 5 zák. č. 437/2004 Z. z. nie sú otázkami, od vyriešenia ktorých záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, pretože odvolací súd sa danými otázkami v priebehu odvolacieho konania nezaoberal. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že odvolací súd dovolateľom nastolené právne otázky nepovažoval za relevantné pre svoje rozhodnutie, čo zreteľne vyplýva z odôvodnenia napadnutého rozsudku. Ak sa odvolací súd právnymi otázkami nezaoberal, nemôže sa ich riešením na podklade dovolania zaoberať ani dovolací súd, inak by postupoval v rozpore s právnou úpravou a účelom dovolania.

20. Dovolací súd dospel p o preskúmaní dovolania k záveru, že dovolateľom formulované prvé dve právne otázky nespĺňajú atribút podstatnej otázky, na ktorej by rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo, a teda nie sú spôsobilé založiť prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

21. Pre celkový pohľad na vec, najvyšší súd len okrajovo poukazuje na skoršie jeho rozhodnutie týkajúce sa posudzovania ustanovenia § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z.:

21.1. Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 209/2017 z 21. júna 2018 uvádza, že ustanovenie § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z., patrí k právnym normám s relatívne neurčitou (abstraktnou) hypotézou, to znamená k právnym normám, ktorých hypotéza nie je konkrétne stanovená právnym predpisom, ale závisí od úvahy súdu. Úvaha súdu v zmysle § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. nie je celkom voľná, lebo právny predpis ju usmerňuje tým, že rámcovo stanovuje predpoklady pre vznik

nároku na základnú výmeru odškodnenia a tiež hľadiská, ktoré treba mať na zreteli. Pokiaľ zákon stanovuje rozpätie prípustného zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia (až o 50 %), je nepochybné, že rozsah zvýšenia tejto náhrady musí byť diferencovaný. Diferenciácia rozsahu zvýšenia tejto náhrady musí vystihovať individuálne okolnosti každého prípadu. V reálnom živote sa vyskytujúce rozdiely v osobnosti človeka, v jeho individuálnych potrebách, životnom zameraní, v miere jeho angažovanosti v najrozmanitejších sférach života, ako a j odlišnosti v miere závažnosti poškodenia zdravia a intenzite obmedzenia poškodeného sa nevyhnutne musia prejavíť aj v diferencovanom prístupe k zvýšeniu tejto náhrady.

22. Ako tretiu právnu otázku dovolateľ uviedol: „či je možné nárok na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. v prípade poškodeného pri pracovnom úraze považovať za úrazovú dávku v zmysle § 13 ods. 3 písm. h/ a § 99 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“), a v nadväznosti na to platí inštitút premlčania tohto nároku právna úprava v § 114 zákona č. 461/2003 Z. z.?“

23. Čo sa týka otázky, či je možné nárok na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v prípade poškodeného pri pracovnom úraze považovať za úrazovú dávku, dovolací súd vzhľadom na uvedené uvádza, že daným sa síce zaoberal súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd, no nemá zásadný význam pre rozhodnutie odvolacieho súdu v danej veci a rozhodnutie odvolacieho súdu len od tejto otázky nezáviselo, nakoľko súdy nižších inštancií vychádzali najmä zo skutočnosti, že samotné priznanie základu nároku sťaženia spoločenského uplatnenia nebolo preukázané. Preto táto otázka nemôže byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b/ CSP a nemôže viesť k založeniu prípustnosti dovolania žalobcom v zmysle tohto ustanovenia.

24. V danom prípade dovolací súd po preskúmaní veci zistil, že dovolateľom vymedzená právna otázka nie je určujúcou, resp. rozhodujúcou pre vyriešenie predmetného sporu. Z obsahu odôvodnenia súdu prvej inštancie vyplýva, že ani konštatovanie premlčania nič nemení na tom, že samotný základ nároku nie je preukázaný, nakoľko v danej veci súd prvej inštancie posudzoval zvýšenie nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia. Z uvedeného je zrejmé, že daná otázka nie je otázkou rozhodujúcou pre dané konanie, pretože súdy nižších inštancií nezaložili na jej riešení svoje zamietnutie nároku.

25. Dovolací súd dospel po preskúmaní dovolania k záveru, že formulovaná právna otázka nespĺňa atribút podstatnej otázky, na ktorej by rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo, a teda nie je spôsobilá založiť prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

26. Dovolací súd si plne uvedomuje, že by bolo v rozpore s princípmi spravodlivého procesu, pokiaľ by sa pri posudzovaní dovolania uplatňoval prílišný formalizmus. V rozpore s týmito princípmi ale nie je prístup majúci na zreteli, že ustanovenia CSP vyžadujú istú mieru formálneho a obsahového vyjadrenia dôvodov, z ktorých procesná strana vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania. Text, ktorý dovolateľ zafinoval a označil za právnu otázku relevantnú z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, nie je otázkou, len na ktorej riešení odvolací súd založil svoje rozhodnutie, a teda sa nepovažuje za otázku zásadného právneho významu.

27. Dovolací súd navyše dáva do pozornosti rozhodnutie sp. zn. 1 Cdo 160/2012, v ktorom najvyšší súd poukázal na skutočnosť, že nárok na mimoriadne zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia je právom majetkovej povahy a podlieha premlčaniu v zmysle § 106 Občianskeho zákonníka. V rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 192/2015 najvyšší súd uvádza, že náhrada za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia stanovená na základe počtu bodov stanoveného v lekárskom posudku predstavuje jednorazové odškodnenie za bolesti spôsobené poškodením zdravia, jeho liečením alebo odstraňovaním jeho následkov, za nepriaznivé dôsledky pre životné úkony poškodeného, pre uspokojovanie jeho osobných a spoločenských potrieb alebo pre plnenie jeho spoločenských úloh.

28. Z dôvodov vyššie uvedených dovolací súd dovolanie žalobcu odmietol podľa ustanovenia § 447

písm. f/ CSP.

29. Dovolací súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

30. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.